

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОБ'ЄКТІВ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Дмитро Олександрович РАСПУТНІЙ,

здобувач вищої освіти ступеня доктора
філософії (PhD) Національного аерокосмічного
університету ім. М. Є. Жуковського “Харківський
авіаційний інститут”, м. Харків, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-0096-3678>
d.o.rasputnii@khai.edu

У даній статті розглядається вплив воєнного стану на процес розв'язання завдань із розслідування кримінальних злочинів проти об'єктів повітряного транспорту в умовах воєнного стану що в свою чергу впливає на розширений перелік компетенцій та вимагає спеціальних навичок у галузі криміналістики, права та військової стратегії.

Ключові слова – Повітряний транспорт; Негласні слідчі розшукові дії; Пошукові розвідувальні і контррозвідувальних заходи.

In this article, the impact of a state of war on the process of investigating criminal offenses against air transportation objects in conditions of martial law is discussed. This, in turn, affects an expanded range of competencies and requires specialized skills in the field of forensics, law, and military strategy.

Keywords.

Air transport; Covert investigative search actions; Search, reconnaissance, and counterintelligence measures.

Розслідування злочинів, спрямованих проти об'єктів повітряної інфраструктури, актів незаконного втручання а саме, згідно з Монреальською конвенцією від 1971р. Це злочини не лише проти повітряного транспорту (далі судно), а й цілком інфраструктури, де базується, зберігається та обслуговується судно. Все це нашою нашою ідеєю про необхідність враховувати обширність піддослідного об'єкту, врахування контексту військового стану, що на мою думку в реаліях сьогодення становить ключову роль для успішного розслідування. А взаємодія правоохоронних органів та збройних сил де далі більше буде відігравати ключову роль в розв'язанні цього завдання. Адже саме такий підхід на мою думку дозволить прогресу рухатися, через те що, умови воєнного стану породжують собливі виклики для правоохоронних органів та криміналістичних служб що буде надалі породжувати нові методи та тактико-розслідування, підходи для превентивних заходів.

Воєнний стан та взаємодія

Воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози безпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове,

зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.[1]

Воєнний стан впливає на розслідування злочинів проти об'єктів критичної інфраструктури шляхом ускладнення ситуації з відсутністю цивільних структур, з підвищеною небезпекою слідчих груп, ускладненням комунікація, і це лише деякі з умов з чим стикаються слідчі групи під час розслідування.

У період дії правового режиму військового стану (далі військовий стан) багато компетенцій переходить до рук військових таким чином ми можемо дійти до висновків що військові органи мають первинну роль у розслідувань злочинів, тим паче злочинів скоєних на об'єктах критичної інфраструктури таких як аеродроми, аеропорти, інфраструктури що обслуговує, що знаходяться під охороною військових. Таке положення речей породжує тісну взаємодію та координацію дій військових та цивільних органів правопорядку.

Розслідування злочинів проти об'єктів повітряного транспорту вимагає спеціалізованої експертизи, компетенцій та навичок.

Співпраця різноманітних структур, таких я цивільні, військові, міжнародні органи безпеки та цивільні вузко профільні спеціалісти є важливою комбінацією для реалізації спеціальних знань та новітніх технологій при розслідуванні кримінальних справ проти об'єктів повітряного транспорту в умовах воєнного стану.

Так, взаємодія з військовими органами безпеки, розвідкою та контррозвідкою дозволяє отримувати специфічну інформацію що-до військових операцій, режиму безпеки та можливих загроз для інфраструктури. Це сприяє безпеці об'єктів та розслідуванню скоєних злочинів.

Так, до прикладу, А. Ф. Волобуєв відзначає, що лише органічне поєднання, гласних процесуальних засобів та негласних методів ОРД (пошукових, розвідувальних і контррозвідувальних заходів) може сприяти своєчасному виявленню кримінальних правопорушень і, відповідно, забезпечити повне розслідування, як правопорушень, які лише готуються, так і тих, які вже було вчинено [2, С. 25].

Така взаємна консолідація дій між відомствами закладена у інструкції Про взаємодію правоохоронних та інших державних органів України у боротьбі із злочинністю.

А також в законі України про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації [4]

- взаємне інформування правоохоронними органами один одного про виявлені ними в процесі здійснення своїх функцій причини та умови, що сприяють злочинам та іншим правопорушенням, безпосередня боротьба з якими віднесена до компетенції іншого правоохоронного органу; [3]

- в) створення, у разі необхідності, слідчо-оперативних груп з числа працівників взаємодіючих органів для здійснення, у межах визначеної законодавством компетенції, заходів по виявленню, розкриттю та розслідуванню особливо небезпечних злочинів, а також злочинів, скоєних організованими злочинними угрупованнями, та тих, що мають

міжрегіональний та міждержавний характер, пов'язаних з наркобізнесом або набули великого громадського резонансу; [3]

- г) використання, за взаємним погодженням, працівників органів внутрішніх справ, Служби безпеки, митних та інших органів як фахівців для участі у викритті злочинних груп, розслідуванні проявів організованої злочинності, проведенні криміналістичних експертиз і досліджень, для дачі консультацій. Визначення таких працівників у підрозділах, встановлення порядку їх використання та спеціалізації; [3]

Консолідація зусиль з міжнародними органами безпеки, такими як Інтерпол та Європейська агенція з безпеки авіації, дозволяє отримати інформацію глобального характеру що в свою чергу поліпшує розслідування. Адже при врахуванні усіх факторів, організована злочинність часто пов'язана з інцидентами з повітряною інфраструктурою та авіацією, через об'ємність ресурсної бази та спектр можливостей даної інфраструктури.

Прикладом цього можуть становити інтеграція системи оцінки SOCTA Україна

Це сукупність розроблених за методологією Європейського поліцейського офісу механізмів збирання, узагальнення та аналізу інформації про загрози організованої злочинності та тяжких злочинів і визначення пріоритетів у протидії їм. [5]

Вплив та розв'язання задач в реаліях сьогодення на прикладах:

Розв'язання завдань із розслідування кримінальних злочинів проти об'єктів повітряного транспорту в умовах воєнного стану вимагає спеціальних знань і навичок у галузі криміналістики, права та військової стратегії.

Прикладом розв'язання таких злочинів є Кримінальні справи проти осіб які вчинили злочини проти основ національної безпеки України; Державна зрада. Номер кримінального провадження в ЄРДР: 22022140000000085 [6]

Серед інших злочинів, вчинених в цьому судовому рішенні було вказано про злочин проти повітряної інфраструктури.

СБУ затримали, та завдяки контрозвідувальним заходам та негласним слідчим розшуковим діям (далі НСРД) виявили що особа діяла в інтересах країни агресора та надавала диспозиції партії літаків що знаходились на обслуговуванні на "Львівському авіаремонтному заводі" що належить до авіаційної інфраструктури.

З огляду на описані речі у справі, ми можемо уявити, що така особа може реалізовувати описані дії якщо пов'язана безпосередньо з повітряною інфраструктурою, тобто взаємодіє з нею на пряму через обслуговування останньої, або взаємодію з персоналом що обслуговує.

А дії особи призвели до удару та руйнуванню інфраструктури, що надалі ми можемо притягнути до актів незаконного втручання.

Основною проблемою на мою думку є доказування вини обвинувачено адже в справі не було прямих доказів і основною задачею повстало документування та прив'язування до дислокації особи згідно геолокацій, збір та аналіз технічних даних з пристроїв та вилучення самих пристроїв для відновлення даних що містились у технічних приладах (телефоні та інше) - фото

з телефону, відео з камер відоспостережень та триангуляції телефонного номеру за дая встановлення місцезнаходження.

З огляду на вище сказане, такий прецедент висвітлює необхідність дослідження злочину та глибокий аналіз доказової бази, ідентифікацію підозрюваних та проведення допитів, роботу з технікою що у суммі потребує високої кваліфікації співробітників що займаються НСРД.

Взаємодія з військовими підрозділами допомагає у відслідковуванні зловмисника використовуючи навички, знання та технічні засоби розвідки та контррозвідки, стратегічний аналіз дій злочинця у майбутньому що надає змогу ловити таку особу на гарячому, або приймати превентивні заходи для попередження таких дій. Потрібно також не забувати про те що комплекс таких дій та взаємодія між підрозділами потребує високих морально вольових якостей кожного з членів команди.

Розслідування кримінальних злочинів проти об'єктів повітряного транспорту в умовах воєнного стану, є важким завданням, що вимагає оперативності, спеціальної підготовки та ефективного планування і заємодії між підрозділами. Воєнний стан має серйозний вплив на розслідування злочинів, загроза безпеці ускладнена відсутністю цивільних структур та передачі їх компетенцій до рук військових, однак взаємодія підрозділів між собою та постійне поглиблення співпраці зрештою надають свої плоди.

Злочини що зкоюються дедалі більше реалізуються за допомогою використання сучасних технологій, для мінімізування контактів злочинної групи що підвищує кофеденційність осіб у групі та її захищеність. Також такі технології використовуються для вербування осіб для вчинення таких діянь.

Отже забезпечення ефективності правоохоронних заходів, спрямованих на розслідування кримінальних справ щодо об'єктів повітряного транспорту, передбачає постійне підвищення кваліфікації спеціалістів у галузі криміналістики, авіаційної безпеки та повітряного транспорту, вивчення нових методів і технологій розслідування, зокрема в сфері цифрової доказової бази.

Список використаних джерел:

1. Стаття 1 закону України про правовий режим воєнного стану (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст.250) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
2. Волобуєв А. Ф. Питання взаємодії слідчих з оперативними підрозділами в досудовому розслідуванні / А. Ф. Волобуєв. Актуальні проблеми досудового розслідування: зб. тез доповідей IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 1 лип. 2015 р.). К. Національна академія внутрішніх справ, 2015. С. 25–27.
3. Про взаємодію правоохоронних та інших державних органів України у боротьбі із злочинністю <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0225-94#Text>
4. Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1965-19#Text>
5. Постанова Кабінету Міністрів України про деякі питання запровадження в діяльність центральних органів виконавчої влади системи оцінки СОСТА Україна <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/59-2022-%D0%BF#Text>
6. Вирок іменем України від 18.05.2023 номер судового провадження 1-кп/462/221/123. Номер кримінального провадження 22022140000000085 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110884797>